

RÖDSPOVEN

Nr 2 Juni 2004

Meddelande från Linköpings fågelklubb

Klubblokal: Drottninggatan 34a
582 27 Linköping

Telefon: 013-13 39 86
Postgiro: 87 26 50-7

Linköpings Fågelklubb är en självständig ornitologisk förening för Linköpingstrakten, med uppgift att främja utforskandet och skyddet av fågelfaunan, att hos allmänheten väcka och underhålla intresset för fågellivet, samt hos medlemmarna bidra till ett ökat ornitologiskt kunnande.

Medlemsavgiften för 2004: Familj 200:-, enskild medlem 125:-, under 21 år 50:-

Klubbens styrelse 2004:

Ordförande:	Kjell Carlsson	013 - 17 45 13	kjeca@ifm.liu.se
Vice ordförande:	Olof Hjelm	013 - 10 56 83	olof.hjelm@telia.com
Sekreterare:	Mats Berggren	013 - 13 23 57	mats.berggren@vti.se
Kassör:	Arne Carlsson	013 - 21 30 75	arne.carlsson@vti.se
Ledamöter:	Thomas Wallin	013 - 28 95 67	thomas.wallin@folksam.se
	Per Thörnqvist	013 - 605 40	per.tornqvist@edu.motala.se
	Magnus Elfving	0702 - 19 51 45	magnus.elfwing@home.se
	Claes Nilsson	0703 - 73 63 63	claes.nilsson@corren.se

Biblioteks- & lokalansvarig: Mats Berggren

Fågeltornet i Nybro	Per Thörnqvist
Fågeltornet i Kungsbro	Olof Hjelm
Fågeltornet i Sättunaviken	Claes Nilsson

RÖDSPOVEN - medlemsblad för Linköpings Fågelklubb.
Utkommer med två nummer per år.

Redaktion:	Lisa Carlsson	013 - 17 45 13
	Ulf Samuelsson	013 - 706 74

Omslagsbild:	Fjällpipare vid Vreta kloster, maj 2004	Lisa Carlsson
--------------	---	---------------

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Att intressera sig för fåglar är - bland annat - att låta sig överraskas. Fågelåret i stort löper ju i invanda banor, med smärre variationer. Sädesärlan anlände samma datum i år som i fjol. Kärrsångaren satt i samma buske som förra året och sjöng sin livfulla sång. Tornseglarna häckar under samma tegelpanna. Upprepningarna kan innebära trygghet och glädje i igenkännandet, men kanske också viss monoton. Har du någon gång upplevt att du känner igen allt alltför väl, och längtat efter variation och nyheter? För vissa fågelskådare är nyheter samma sak som nya arter att bekanta sig med och föra in på sin lista. Men fågelvärlden bjuder också på andra typer av överraskningar! För mig har fågelvåren inneburit åtminstone två helt nya upplevelser. Den första inträffade under tidig vår, hemma hos Claes Svedlindh. Jag och min fru Lisa hade åkt ut till Claes för att ringmärka lite domherrar och andra småfåglar vid fågelbordet. Vi tog domherrar, en del mesar och någon nötväcka. Vid en nätrunda hör vi plötsligt Claes utbrista i ovanliga (och onämnbare) uttryck, och ser honom vända sig bort från nätet med ett mycket underligt och lätt chockat ansiktsuttryck. När vi löper dit förstår vi varför. Ur nätet lösgörs en talgoxe med en grotesk avvikelse från andra talgoxar: halva huvudet är förstorat och upphöjt flera centimeter - som en gigantisk, men bara halv, vattenskalle - och uppe på jättebulan sitter resterna av ett öga, som definitivt inte kan fungera. Det kändes som ett under att fågeln överhuvudtaget levde. Det mest fascinerande var att talgoxen troligtvis var flera år gammal, trots att skadan mycket sannolikt var medfödd. När vi släppte fågeln flög den iväg, ivrigt lockande, som vilken talgoxe

som helst. Det som vi med mänskliga ögon i rimlighetens namn tycker måste påverka en individ så mycket, kanske inte spelar särskilt stor roll i en talgoxevärld!

Vårens andra stora överraskning hade egentligen inte med fåglar att göra, men ger ändå ett fint exempel på att vad som helst kan hända när man skådar. Jag ledde en nattsångarexkursion runt Tåkern i samband med en floristikvecka på Omberg. Juninatten var ovanligt kall, och det hade inte varit särskilt bra fart på varken sångare, näktergalar eller sumphöns. Nattskärran vid Dags mosse och en kärrsångare vid Alvastra påbyggnad var egentligen allt kvällen hade bjudit på. På hemväg i närheten av Lövängsborg började plötsligt folk framtill i bussen att skrika, och jag ställer mig på bromsen för att undvika att köra på.. en grävling ... nej, en **bäver!** Mitt på asfaltvägen stod den, bara några meter framför bussen. Den platta svansen släpade i asfalten, och de bruna, böjda tänderna glänste i strålkastarljuset. Bävern blinkande lite fånigt, och gick sedan helt lugnt fram till bussen, rundade höger framdäck, gick längs bussens sida för att slutligen lomma ut på fältet intill. Jag som alltid trott att jag skulle få se en adult lammgam i Skäggetorp innan jag såg en bäver på asfalt!

Med dessa små berättelser vill jag önska er en riktigt god fågelsommar. Tar man sig tid att utforska finns det alltid nya saker att överraskas av, även mitt i den saftkladdiga sommarstiltjen.

Kjell Carlsson, ordförande

Invigningen Tinneröområdet - 15 maj 2004

Linköpings fågelklubb hade av kommunen blivit tillfrågade om vi kunde närvara vid invigningen av Rosenkällasjön och fungera som guider vid utsiktsberget. Vi i styrelsen åtog oss uppdraget och såg det som ett ypperligt tillfälle att sprida information om LFK och om fåglar. Rosenkällasjön blev alltså någorlunda färdig till invigningen och det kan bara konstateras att hittills har förväntningarna infriats med råge. Svarthakedopping och smådopping häckar i sjön och den förstnämnda hoppades vi kunna visa för nyfikna. På invigningsdagen såg det vädermässigt mörkt ut och mycket riktigt kom det några små skurar under dagen. Med dessa förutsättningar tänkte jag att "Nåja, mamma och pappa kommer nog, de bor ju på cykelavstånd". Och visst dök de upp, men inte direkt ensamma. Det kom kanske bortåt tusen personer ytterligare. Förmiddagen var helt sanslös. Dragspelsbuss efter dragspelsbuss fullastade med besökare. En del hann se svarthakedoppingen och spelande skogssnäppa. Många njöt av de för dagen nyanlända svalorna som hela tiden cirklade kring utsiktsberget. De flesta njöt nog mest av utsikten. Vi gjorde vårt bästa för att visa intresserade hur man tittar i en tubkikare och berätta om vikten av småvatten. Det är fantastiskt vilken uppslutning det blev trots vädret. Invigningen sköttes av Naturvårdsverkets generaldirektör Lars-Erik Liljelund och kommunalrådet Gösta Gustavsson. Vi får verkligen vara tacksamma att Linköpings kommun, med Claes Svedlindh i spetsen, har vågat satsa på det här projektet.

Per Törnquist

Fotofrågan!

Sjöfåglar ser man ofta på långt håll, och ljuset är inte alltid det bästa. Vilken fågelart har förevisats på denna bild? Kan man till och med säga om det är sommar- eller vinterdräkt, ung eller gammal fågel?

Svaret står på sista sidan.

Foto: Kjell Carlsson

NATURVÅRD OCH FÅGELSKYDD -HACKSPETTAR-

Hackspettar är en mycket speciell grupp av fåglar, som både fascinerar och gäckar många fågelskådare. Hur många timmar har man inte letat efter till exempel tretåig hackspett, och hur glad har man inte blivit när den äntligen suttit där framför en! Morfologiskt och fysiologiskt är hackspettar också ganska avvikande. Spettarnas trumningar, som öppnar vedlevande insekters gångar, mejslar ut bohål samt fungerar revirhävande, är så kraftiga att fåglarna borde få hjärnskakning. I huvudet hos en spett finns dock elastiska strukturer som dämpar påverkan på hjärnan - en sorts stötdämpare, helt enkelt. När en hackspett har öppnat en trädstam eller en myrstack för att söka föda, används nästa speciella struktur. Tungfästet hos hackspettar är ungefär dubbelt så långt som näbben, och ligger upprullat inne i fågelns huvud. Fågeln kan alltså skjuta in tungan runt tio centimeter in i till exempel en myrstack, och myrorna som gömmer sig i gångarna fastnar på den kladdiga tungan som också är försedd med hullingar.

Framtiden för de svenska hackspettarterna ser tyvärr inte särskilt ljus ut. De flesta av dessa arters populationer minskar, utom större hackspettens. Att den större hackspetten är undantagen beror säkert på dess ospecifika krav på livsmiljö och mat. De övriga arterna är mer specialiserade. Mellanspetten, som hade sitt sista fäste i landet i eklandskapet söder om Linköping, dog ut 1982. Den vittryggiga hackspetten står på randen till utdöende idag, och kommer troligtvis att försvinna inom några år. Möjligtvis kan fortsatta insatser i projekt Vittryggig hackspett (ett utplanteringsprojekt som drivs av Svenska Naturskyddsföreningen) bromsa den negativa utvecklingen, men det är mycket osäkert. Den mindre hackspetten har fortfarande en stabil population, men

minskningen är mycket oroväckande: arten har minskat med ungefär 7% om året sedan mitten av 70-talet, och återfanns på 1999 års rödlista i hotkategorin ”sårbar”. Nyckeln till dessa dystra siffror kan man få genom att travestera Shakespere: det är alldeles för lite ruttet i Sverige!

Dagens rationella skogsbruk gör att våra skogar skiljer sig mycket från tidigare. Det som främst hotar hackspettar i dagens skogar är bristfaktorer; det saknas död ved med insekter, större sammanhängande, obrukade skogar och äldre lövträd. Gamla levande träd, nydöda träd, halvrudden och ruttan ved i en härlig blandning ger en rik och varierad födobas för olika hackspettarter. Alldeles för liten yta av Sveriges skogar sköts dock idag på ett sätt som ger förutsättningar för rik förekomst av döda träd i olika nedbrytningsstadier. Skogen som koloniserade Sverige efter den senaste istiden föryngrades främst genom brand och vindfällan, samt i södra och mellersta Sverige av påverkan från stora växtätare. Dessa föryngringsätt gjorde att trädens ålder och artsammansättning varierade mycket mer än vad som är fallet i dagens skogsbruk, och volymen stående och liggande död ved var betydligt större. Göktytan kan vara ett exempel på arter som troligtvis också påverkas negativt av den minskade arealen betesmarker, då bete ger en artrik myrfauna - myror är viktig föda för många hackspettar. Det rationella skogsbruket, och i viss mån den minskande arealen betesmark, är med all sannolikhet de viktigaste orsakerna till hackspettarnas osäkra situation i Sverige.

Trots den mörka bilden är inte en ljusning omöjlig. Det senaste decenniet har naturvårdsfrågor börjat väga tyngre i skogsbruket, och FSC-märkningen (en miljöcertifiering för skogsbruk) som Naturskyddsföreningen drivit är ytterligare

ett positivt tecken. För flera spettarters fortlevnad är det nödvändigt att vi återskapar variationsrika skogsmiljöer med inslag av gamla lövträd och mycket död ved. Hur det går för dessa fågelarter kommer också att avspegla hur det går för många andra organismgrupper som hotas i skogen. Hackspettar kan alltså betraktas som något av en indikatorgrupp - en art-

och individrik hackspettfauna antyder välmående skogsekosystem.

Kjell Carlsson

Foto: Kjell Carlsson

LFK:s nybörjarkurs 2003-2004 avslutad - ungdomskurs nästa!?!

I början av juni avslutades Linköpings fågelklubbs nybörjarkurs för fågelskådare med en nattsångarexkursion i trakten väster om Linköping. Kursen har löpt under hela året, med början i augusti 2003. 15 deltagare av varierande ålder har följt kursen, medan LFK:s styrelsemedlemmar har turats om att leda aktiviteterna. Styrelsen tycker att det har varit trevligt, och tackar varmt deltagarna för ett givande år. Samtidigt önskar vi er som varit med på kursen varmt välkomna att delta i framtida aktiviteter med klubben. För kursdeltagarna som missade morgonen med ringmärkning vid Tåkern finns till exempel en sådan morgon i höstens program. Alltså: tack och välkomna åter!

Under hösten kommer klubben inte att ha någon kurs. Nästa fundering blir att till årsskiftet 2004-2005 starta en ungdomskurs. Många ungdomar i åldrarna 10-16 år har visat intresse för fågelskådning den senaste tiden, och detta vill vi givetvis suga upp! Om du är i denna ålder och sugen på fågelskådning, eller har barn som du vet är intresserade, hör av dig till oss under hösten! För att det ska vara möjligt att ha en kurs behövs 8-10 deltagare, och intresset får styra huruvida det blir av.

Kontakta lämplig styrelseledamot under hösten om du är intresserad av en ungdomskurs i fågelskådning!

EXKURSIONSRAPPORTER

januari -juni 2004

Ugglor och hackspettar i Norduppland 19-21/3

Ruggiga ugglor och ruggigt väder!

I ett tappert försök att återuppleva fjolårets succéartade besök, begav sig nio LFK:are till nordupplands skogar 19-21.3.

Väderprognosen utlovade regn och rusk men vi bestämde oss ändå för att göra ett försök. Väl uppe vid samlingsplatsen Almunge k:a hade regnet upphört och vi bestämde oss för att åka direkt till sjön Gisslaren och försöka höra slaguggla. Vid ankomst till Norra Gisslarändan ropade en slagugglehanne tillfälligt, men den hördes inte av många deltagare. Detta upprepade sig ytterligare en gång på vägen ned mot fiskecampen Fyrväplingen där vi skulle bo. Då ugglorna och vädret (det hade åter börjat regna) inte var på vår sida, bestämde vi oss för att gå och lägga oss några timmar och hoppas att vädret skulle bli bättre fram på sennatten och morgonen. Kl 3 kunde vi konstatera att det fortfarande regnade och vi tog därför sovmorgon till kl 5.

Gryningen "avnjöts" i regn på Tre Backar Lång utan några andra hackspettar än gröngöling. Vi gjorde ett försök på tretåig hackspett i närheten men utan resultat. Mellan skurarna hörde vi spillkråka och gröngöling och Peter Olofsson, som pga en fotskada fick hålla sig på vägarna, hade turen att höra en ropande gråspett. Fortsatt skådande gav inte mycket mer än de vanliga skogsfåglarna och vi åkte tillbaks

till stugorna och vilade oss.

Lördagseftermiddagen ägandes åt restaurangbesök i Hallstavik innan vi begav oss till Norra Gisslarändan för ett nytt försök på slaguggla. Vädret var nu betydligt bättre. En sparvuggla började ropa strax innan skymning och kunde studeras under goda förhållanden. Tillslut började också en hanne slaguggla hoa, vilket gjorde att reseledaren kunde slappna av lite. Slagugglan hördes fint och sågs även kortvarigt då den flög över vägen. Stärkta av denna fina upplevelse fortsatte vi lyssnandet längs med vägen söder ut, men utan att höra någon mer ugglor. Vädret blev åter sämre och vi avbröt lyssnandet tidigt. På vägen mot stugorna, vid byn Pettbol, upptäckte undertecknad en ugglor som satt på en ledning längs med vägen. Det var ytterligare en slaguggla som hade det goda omdömet att demonstrera sin jaktteknik i strålkastarskenet. Vi såg oss mätta på denna vackra ugglor och for sedan tillbaks till stugorna för en god nattsömn.

Söndagen inleddes med gryning på Tre Backar Lång. Det var lite bättre fart på hackspettarna denna morgon och mindre hackspett kunde läggas till listan. Efter ett tag hördes även en trummande gråspett, tyvärr på långt håll. Vi ägnade resten av förmiddagen åt att leta gråspett och tretåig hackspett men fick ingen mer kontakt med dessa hackspettar innan vi for hemåt igen.

Olof Hjelm

Häradskär 27/3

Mulet, småkallt och allmänt ruggigt. Ändå stod 27 förväntansfulla fågelskådare från hela Östergötland på Fyrudden för vidare transport ut till Häradskär och en heldags skådning där. Redan 06.00 gick båten till

Skäret, och väl på plats riggades tubkikarna snabbt upp i hopp om att räkna sträckande ejder.

Men ganska snart gick det upp för de flesta att sträcket den här morgonen inte var på topp. Aktiviteten ute på havet var låg, även om det fanns en del rastare att titta på, som

tobisgrissla, tordmule och vårens första strandskator.

Det började så smått mumlas om vad vi skulle göra på ön ända fram till 17.00.

Föga anade vi då vad som komma skulle senare på eftermiddagen.

Vädret blev i alla fall bättre på förmiddagen, och efter ett par timmars sträckskådning började de flesta ge sig iväg och leta rastande tättingar på ön. Det visade sig vara en rätt hyfsad dag med småfågel, kungsfågel dominerade och dess fina läte kunde höras från i stort sett varenda buske. Flera tidiga vårarter rastade och sträckte vidare, rödhake, sädesärta, hämpling och sånglärka för att nämna några. Olof Hjelm upptäckte en skärpiplärka, som tyvärr inte kunde återfinnas senare.

Medan de flesta rotade bland buskar och träd, märktes en ökad aktivitet av sträcket

ute på havet. Smålom, gråhakedopping, vitkindad gås och stjärtand var bara några arter som flög norrut.

Rapporter om nordsträckande praktejdrar från Öland lovade gott, och på eftermiddagen nådde de stora ejderflockarna Häradskär. Det var en fröjd att se flock efter flock som kom alldeles intill ön. Cirka 5 000 ejdrar sträckte förbi de sista timmarna på eftermiddagen, och när båten kom för att hämta oss var det många som stod kvar så länge det bara gick för att eventuellt få se någon praktejder. Så blev det nu inte, men med avslutningstimmarna i minnet var vi flera som lovade att göra om resan nästa år.

Claes Nilsson

Nytt fågeltorn vid Svartåmyningen.

För några år sedan gjordes Svartåmyningen mer tillgänglig för fågelskådare genom att det byggdes en plattform vid Sättunaviken. Länsstyrelsen har nu fått möjlighet att satsa ännu mer på pärlan i Linköping. Hösten 2005 startas uppförandet av ett nytt fågeltorn vid Nybro. Den nuvarande plattformen kommer att tas bort, och istället ska ett rejälare fågeltorn, troligtvis med två våningar, att byggas på en plats som ger fri sikt både åt stora tornet till, in över maderna samt ut mot Svartåns mynning. Parkeringen vid Nybro kommer att utökas och det ska bli tydligare information om att det faktiskt finns en toalett i området. Allt detta kommer att göra tillgängligheten och skådmöjligheterna ännu större i denna del av reservatet.

Spången ut till stora tornet kommer att stängas av under häckningstid. Sick-sackandet ut till stora tornet mellan skrattnåsbön och tofsvipehäckningar som har förekommit under vissa år ska alltså upphöra. Hela denna del av området kommer i framtiden att ingå i reservatet fullt ut, med beträdnadsförbud april-juli. Det känns mycket bra att störningarna på fågellivet på detta sätt minimeras, och genom det nya fågeltornet vid Nybro kommer vi fortfarande att kunna ha förhållandevis god översikt. Det stora tornet kommer att stå kvar, för nyttjande under övriga tider på året.

Linköpings fågelklubb tycker att det är mycket roligt att Länsstyrelsen med Danne Nilsson i spetsen på detta sätt fortsätter att investera tid och pengar i kommunens finaste fågelområde.

AKTUELLA OBSERVATIONER i Linköpings kommun januari till juni 2004

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*
7 rastande Gillberga 17.3-20.3.

Fjällgås *Anser erythropus*
5 adulta rastande Stora tornet, Nybro,
Svartåmynningens naturreservat, Roxen
2.5-3.5.

Järpe *Bonasia bonasia*
Observationer finns från Vidingsjöskogen
och Säby Västerskog, Bjärka Säby.

Vaktel *Coturnix coturnix*
Knappt 10 spelande fåglar är rapporterade,
vilket indikerar att det kommer bli ett bra
år för vaktel i Linköping i år. Fåglarna är
hörda på flera lokaler såväl väster som
öster om Linköping.

Smålom *Gavia stellata*
2 adulta sträckande Stora tornet, Nybro,
Svartåmynningens naturreservat, Roxen
3.4. 2 adulta sträckande O Götudden,
Roxen 7.5-8.5. 3 adulta sträckande NV
Sättunaviken, Svartåmynningens
naturreservat, Roxen 25. 1 adulta
sträckande NV Sättunaviken,
Svartåmynningens naturreservat, Roxen
28.5.

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*
1 vid Nykvarn, Linköping, Linköping k:n
1.1-1.2. Som mest observerades 4 stycken i
Rosenkällasjön under våren. Enstaka
observationer har också gjorts i
Svartåmynningens naturreservat och i
dammarna kring Gärstadverken.

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*
1 adult rastande Tvärskogsudde, Roxen,
8.5.

Svarthakedopping *Podiceps auritus*
Som mest sågs 7 fåglar i Rosenkällasjön
under våren. Vid Svartåmynningens

naturreservat finns ett stort antal rapporter
om vad som kan röra sig om ett eller flera
häckande par.

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*
En fågel sågs i dammarna runt
Gärstadverken 10.5-18.5.

Rördrom *Botaurus stellaris*
Från Roxen rapporteras om spelande fåglar
från Kungsbro, Svartåmynningens
naturreservat (två fåglar), Tuna gård och
Häradskärret. Dessutom har en ropande
fågel hörts i Ljungsjön.

Ägretthäger *Egretta alba*
1 sågs i Sättunaviken, Svartåmynningens
naturreservat, Roxen 24.4.

Vit stork *Ciconia ciconia*
Ett ex sågs från E4 utanför Linköping så
tidigt som 28.2.

Röd glada *Milvus milvus*
1 fågel sågs i Ekholmen, Linköping 19.4. 3
ex Brokinds tätort, Linköping k:n 2.5.

Stäpphök *Circus macrourus*
1 4K+ hane Svartåmynningens
naturreservat, Roxen 23.4-24.4.

Ängshök *Circus pygargus*
I slättlandskapet väster om Linköping
gjordes ett flertal fynd av ett par som
antagligen håller på och inleder häckning.
Därutöver rapporteras 1 adult hane
Sättunaviken, Svartåmynningens
naturreservat, Roxen 1.6.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*
Från Roxenområdet finns rapporter om ca
sex fåglar under april-maj.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Ett vinterfynd gjordes vid Nykvarn, Linköping 10.1.

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

Hela åtta spelande fåglar hördes som mest i Svartåmynningens naturreservat, Roxen 4.5-16.5.

Kornknarr *Crex crex*

1 spelande Kaga k:a 17.5. 1 spelande Nybro, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 27.5-5.6. 1 spelande Odensfors, Ledberg kyrka 27.5. 1 spelande Forssa gård, Rapestad kyrka 28.5-31.5.

Fjällpipare *Charadrius morinellus*

5 ex rastande vid Vreta Kloster kyrka 12.5-15.5.

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

1 ex rastande i Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 27.5.

Kustsnäppa *Calidris canutus*

2 rastande Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 12.5-13.5. 1 ex rast Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 22.5-23.5.

Småsnäppa *Calidris minuta*

1 rastande Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 31.5. 2 ex Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 2.6.

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Uppträdde ovanligt talrikt under vårsträcket med flera dagar med över 20 rastande fåglar vid Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen.

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*

Max 6 rastande Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen, Linköping k:n 25.5-3.6. 3 rastande Härnaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 27.5 1 rastande

Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 9.6-10.6.

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Spelande fåglar rapporteras från tre olika platser i Svartåmynningens naturreservat, Roxen. Dessutom stöttes 1 ex ute på ytterligare en plats i reservatet 16.5.

Rödspov *Limosa limosa*

Minst tre par inledde häckning i Svartåmynningens naturreservat, Roxen. Dessutom fanns ett par som uppehöll sig på olika plaster runt Gärstadverken 23.4-29.4.

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis*

Hanen återkom även i år och sågs enligt: Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 25.4, 10.5 och 22.5-31.5; Härnaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 11.5-14.5 och Kungsbro, Roxen 16.5.

Roskarl *Arenaria interpres*

2 ex Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 5.5.

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Max 3 rastande i Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 21.5-8.6. 3 ex Härnaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 27.5. 3 ex Rosenkällasjön, Tinnerö Eklandskap, Linköping k:n 28.5-29.5.

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

2 sträckande Götudden, Roxen 19.4.

Silltrut *Larus fuscus*

2 adulta sträckande Stora tornet, Nybro, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 3.4. 1 sträckande mot norr Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 7.5. 1 adult Vallaområdet Linköping 11.5.

Småtärna *Sterna albifrons*

1 rastande Härnaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 10.5. 1 rastande Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 6.6-10.6.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Max fyra ex har setts i Svartåmynningens naturreservat, Roxen 6.5-5.6.

Vitvingad tärna *Chlidonias leucopterus*

1 adult rastande Stångåmynningen, Roxen, Linköping k:n 8.5-9.5 och senare samma dag i Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen.

Turturduva *Streptopelia turtur*

1 rastande Härnaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 31.5.

Jorduggla *Asio flammeus*

1 ex Svartåmynningens naturreservat, Roxen 10.1. 1 ex Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 24.4-28.4.

Nattskärna *Caprimulgus europaeus*

3 spelande fåglar Ormstensmossen 30.5-8.6. 2 spelande Rådsla 30.5-31.5. 1 ex Stjärnorpsravinen 9.6.

Härfågel *Upupa epops*

1 spelande Bergs slussar, Roxen 2.5.

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

1 hane Rådsla 6.1.

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

1 rastande Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 10.5. 2 rastande Sättunaviken, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 12.5.

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

1 ex Plattformen, Nybro, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 8.1-10.1. 1 ex rast Gärstadverken 1.2-8.2. 1

ex Plattformen, Nybro, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 22.4.

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta*

1 rastande Gärstad schakttipp, Gärstadverken 10.1-8.2.

Forsärla *Motacilla cinerea*

Fynd gjordes på fyra eventuellt fem häcklokaler i kommunen. Därutöver: Max 2 rastande Nykvarn, Linköping, 1.1-25.3. 1 rastande Ikano-Huset Tornby N Linköping 22.3.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

1 hane spelande i Bestorp 14.5. 1 hane spelande Valla djursjukhus, Linköping 10.5. 1 adult hane Västerlösa kyrka 17.5. 1 spelande Värmeverket, Linköping 22.5.

Flodsångare *Locustella fluviatilis*

1 spelande Överby, Törnevalla kyrka 5.6.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

1 spelande Kungsbro, Roxen 11.5-13.5. 1 spelande Nybro, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 13.5-30.5. 1 spelande 400 m SO Stora Tornet, Svartåmynningens naturreservat 31.5 1 spelande Sättuna samhälle, Roxen 30.5. 1 spelande Snavudden, Linköping k:n 4.6.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

1 sjungande Lambohov, Linköping 17.5. 1 adult hona Stjärnorpsravinen 6.6.

Pungmes *Remiz pendulinus*

1 rastande Nybro, Svartåmynningens naturreservat, Roxen 16.3 och 29.3. 3 ex Gärstad schakttipp, Gärstadverken 13.4, där senare flera bon hittades.

Sommargylling *Oriolus oriolus*

1 ex Viggeby naturreservat 31.5.

Ortolansparv *Emberiza hortulana*

1 sjungande hane Tuna gård, Roxen 7.5-29.5. 1 ex Pålstorp, Roxen 13.5

Betala genast medlemsavgiften för 2004!

En räkning förkommer så lätt. Om det - mot förmodan - skulle stå **2003** längst ned till höger på adressetiketten på kuvertet du fick denna tidning i, så innebär det att du inte har betalat medlemsavgiften för detta år. Använd då bifogat inbetalningskort och gör det! Avgiften är (fortfarande) 125 kronor för enskild medlem, 200 kronor för hel familj respektive 50 kronor för ungdom under 21 år.

Viktiga internetadresser för fågelintresserade!**1. Linköpings fågelklubb**

Vår alldeles egna hemsida! Här får du aktuell information om vad som händer på fågelfronten i Linköpingstrakten, fågelbilder, exkursionsrapporter med mera.

< hem.fyristorg.com/linkopings.fagelklubb >

2. Östgötaskådning

En sida om skådning i Östergötland. Bilder på aktuella östgötarariteter, vägbeskrivningar, gästbok, listor... Här kan du också anmäla dig till mailinglistan "Og-larm", för att kunna följa och delta i debatt om fåglar och skådning.

< medlem.spray.se/ostgotaskadning >

3. Svalan

Ett måste för alla! Här kan du följa allt som observeras i Sverige på sidan "Dagens fågel", och genom att bli rapportör kan du mycket enkelt rapportera vad du själv observerat. Denna gigantiska databas har redan blivit grunden i den svenska fågelrapporteringen! Du kan också följa ringmärkning, sjöfågelsträck, invasionsarter och mycket, mycket mer.

< svalan.viron.se/rappsyst/index.htm >

4. C3

Club 300:s sida - av tradition främst inriktad på rariteter. Ett mycket stort galleri av bilder på sällsynta fåglar, artlistor, de senaste fågellarmen och aktuella händelser i Fågelsverige.

< www.club300.se >

Miss a inte höstens vassaste föredrag:

Anders Wirdheim

till Linköping 22 november!

Linköpings fågelklubb har bjudit in Vår fågelvärlds redaktör **Anders Wirdheim** att hålla föredrag på Naturcentrum i november. Anders är en av de stora skådarprofilerna i landet, med en enorm fågelerfarenhet från Sveige och många andra delar av världen. I många år har han varit redaktör för Sveriges ornitologiska förenings tidning *Vår fågelvärld*, där hans vackra fotografier också ofta syns. Inte minst är Anders engagerad i svenska och internationella naturvårds- och fågelskyddsfrågor.

Den 22 november, 19.00, kommer Anders Wirdheim till Naturcentrum i Linköping. Han kommer då att berätta om och visa bilder från en resa till Sydafrika, och även presentera den internationella fågelskyddsorganisationen *Birdlife International*. Vi kan alltså räkna med mängder av vackra bilder på exotiska fåglar, samt initierade diskussioner om internationella naturvårdsfrågor.

Miss a inte detta!

En vit lördag vid Roxen och andra heta vårdagar i Linköping!

Den 24 april kommer att kommas ihåg som ”den vita lördagen vid Roxen”. Vi som också hade haft en vit fredagskväll var uppe tidigt på lördagen för att njuta av den adulta **stäpphökshanen** som uppehöll sig i Svartåmynningens naturreservat under förmiddagen. Fågeln hade observerats redan på

fredagskvällen, och när larmet gick på lördagsmorgonen var snabbt många intresserade på plats. Den vackra rovfågeln - som verkligen var lysande vit i ansikte, på bröst och på resten av undersidan, i skarp kontrast mot de svarta vingkilarna - drog varv på varv mellan Nybro,

Sättunaviken, Bergsvägen norrut till Härna och sedan tillbaka över ån till Nybro igen. I luftakrobatik jagade den smånagare lågt över marken, eller satt och putsade sig på någon av staketstolparna i reservatet. Framåt tio-tiden på förmiddagen lyckades en skådare i Sättunaplattformen slita sig från stäpphöksspanet in över maderna, tittade ut över Sättunaviken och fick se en **ägretthäger** som från ingenstans dykt upp rakt utanför tornet! Vita rariteter vart man än vände sig den lördagen, således. Stäpphöken försvann mot andra jaktmarker mitt på dagen, medan ägretthägern kunde beskådas fram till sena kvällen.

Den intressanta fågelvåren i Linköping fortsatte i maj. Dammsnäppa, svarthalsad dopping och dubbelbeckasin fanns att

studera i perioder, och den åttonde maj var det dags för nästa raritet: en **vitvingad tärna** hittades vid Stångåmynningen. Den fågeln fanns kvar på lokalen även dagen efter, för att till slut röra sig till Sättunaviken och därifrån försvinna på söndagskvällen. Den 12 maj upptäckte

Erik Johnsson fem **fjällpipare** som rastade på ett fält vid Vreta kloster. Denna art har varit mycket efterlängtd av många östgötaskådare, men förvånansvärt få fynd har gjorts de senaste åren. Kanske finns det helt enkelt för många lämpliga fält att rasta på i trakten, och

därmed svårt att veta var man ska leta? Fåglarna vid Vreta kloster stannade hur som helst i flera dagar, så de flesta intresserade hade goda möjligheter att titta sig mätta. Maj månad avslutades med att Olof Hjelm hittade en **turturduva** bland vadarna i Härnaviken 31/5. Turturduvor brukar vara hopplösa med att försvinna snabbt och vara svåra att återfinna, men den här fågeln flög upp och satte sig alldeles stilla i en al vid norra Härnaviken i minst en timme, till fågelskådarnas stora förtjusning. Även om en **blytung** raritet fortfarande saknas vid Roxen i år - den hittas i juli! - kan man lugnt säga att fågelvåren i kommunen varit mycket varierad och underhållande!

Kjell Carlsson

Stäpphökshannen vid Svartåmynningen 24/4 2004
Foto: Kjell Carlsson

PROGRAM FÖR HÖSTEN 2004

5 september: Tåkernmorgon med ringmärkning

Vi åker till Tåkern och får vara med vid ringmärkning på morgonen, för att därefter skåda gäss, änder med mera vid sjön. Goda chanser att få hålla i skäggmesar, och lära sig om ålders- och könsbestämning av tättingar i handen. Fågelskådningen får nya dimensioner då man kommer fåglarna riktigt nära! Avfärd från Cupolen 06.00. Anmäl dig till Per Törnqvist (013-60540) senast den 1 september, så vi kan ordna med samåkning.

3 oktober: Häradsskär

En höst utan ett besök på Häradsskär är en omöjlighet! Sjöfågelsträck och chans att se sällsynta östliga rariteter. Samarrangemang med Fågelklubben i Norrköping. Gemensam bilresa från Linköping, och därefter båtresa från Fyrudden. Räkna med en heldag! Anmälan till Fredrik Sahlin (0733-666771) eller Kjell Carlsson (013-174513) senast 25 september. Detaljer om avresetid, pris med mera får du i samband med anmälan.

22-24 oktober: Väderöarna, Bohuslän

Förra årets besök i Bohuslän gav mersmak - havssula, alkekung, tretåig mås, toppskarv, skärnäppa med mera - varför vi återvänder även i år. Avresa Linköping fredag eftermiddag med direkt anslutande båtresa ut till Väderöarna där vi övernattar till lördag. Skådning på Väderöarna under lördagen. Lördagkväll båtresa till fastlandet för övernattnig på vandrarhem strax utanför Hamburgsund. Söndag skådar vi i Ramsviksområdet. Beräknad kostnad för resa, logi Väderöarna inkl frukost, logi fastlandet exkl frukost samt båtresa torsdag ca 1.400 :- (kan variera något beroende på antal resenärer per bil). Bindande anmälan senast 31 augusti genom inbetalning 150 kr till fågelklubbens pg 87 26 50-7. Ansvarig för resan är Thomas Wallin tel 33 22 60 eller e-mail tew@tele2.se.

Skrakräkning

Under november genomför klubben som vanligt två storskrakräkningar i Roxen. Exakta datum är ännu inte bestämda. Kontakta Barbro Nordström (013-273176) under oktober om du är intresserad av att delta. Ju fler som räknar från olika platser runt sjön, desto tillförlitligare resultat. Dessutom är det väldigt roligt!

22 november: Anders Wirdheim på Naturcentrum

Den kände fågelskådaren och chefredaktören för *Vår fågelvärld* visar bilder och föreläser om Sydafrikas fåglar samt organisationen Birdlife International. Se annons inne i denna tidning! Tid och plats: 19.00 på Naturcentrum. Fritt inträde.

Svar på fotofrågan: adult tobisgrissla i vinterdräkt.